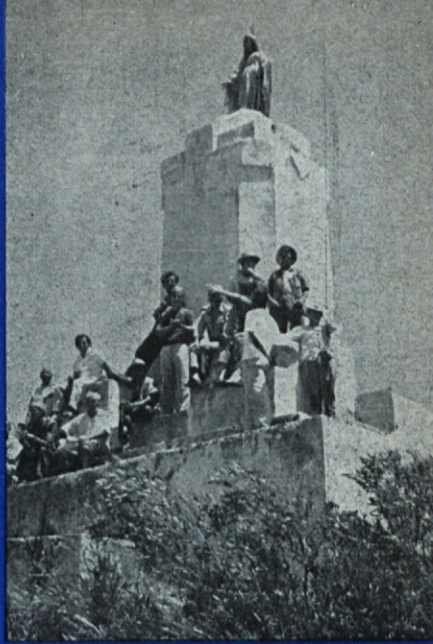

**k
a
t
o
l
i
š
k
i**

misiones catolicas

**m
i
s
i
j
o
n
i**

**5
1976**

APOSTOL

El apóstol no tiene nada que ocultar de su propia vida, ni tampoco secretos particulares que callar.

Su diplomacia es la luz y su política es la verdad.

En cada acción suya se apoya en la fuerza omnipotente de Jesucristo, del cual sólo espera ayuda y recompensa.

* * *

El no se ubica, sino ubica.

No se aclimata, sino crea un fervor cristiano; es suficiente una chispa para engendrar un incendio.

* * *

El apóstol es un hombre moderno con delicada sensibilidad; él camina siempre con un paso más adelante de la historia.

No tiene miedo a las cosas nuevas, sino que las quiere y las espera en novedad de vida.

Es de verdad, como el hombre de la parábola que saca del cofre de su espíritu cosas antiguas y nuevas.

* * *

El apóstol cristiano no envejece nunca: como el olivo —cuanto más es retorcido por el tiempo y podado por el agricultor, tanto más fructífica— así también en la edad más avanzada siempre trabaja en el pleno vigor de su genio creador.

(De "Breviario Cristiano")

NAROČNIKOM V ARGENTINI

Radi predvidenega razvrednotenja pesa moramo določiti za drugo polovico tega letnika naročnino 400 pesov. Lepo prosimo, da to vpoštevate in da ostanete zvesti naročniki „Katoliških misijonov“. Bog povrni že vnaprej!

Slike naslovne strani: Dve koreanski redovnici na motornem kolesu. - Malgaški misijonarji po duhovnih vajah pod Marijinim kipom. - Veseli misijonar med veselimi prijateljski. - Brez komentarja. . .

SVETA MARIJA, MATI BOŽJA

V Beirutu so karmeličanke pomotoma zašle v mošejo, ko so možje bili zbrani v molitvi. Čim jih zagledajo, je nastal nemir. Kajti posebno v takih trenutkih žena ne sme stopiti v mošejo. Oglasi pa se predstojnik mošeje: „Mirno! To niso navadne žene, to so svete žene, ki se oblačijo kot Marija, Jezusova mati.“ In potem je pomirjenemu moštvu bral odlomek iz Korana, kjer prerok veliča Marijo.

V večini misijonskih narodov živi spoštovanje do materinstva. Zato jim je Marija tako blizu. Zato čisto iz človeškega psihološkega stališča za evangelizacijo misijonskih narodov Marija more pomeniti veliko.

Zgodovina misijonskega dela pa dokazuje več. Ne gre le za bližanje krščanske misli na psihološki podlagi, gre za vero v prošnjo pomoči Mater Marije. Tega so se zavedali vsi veliki misijonarji.

Začetniki ugandskega misijona so trdili, da svoje uspehe pripisujejo predvsem dejstvu, da so takoj ob prihodu v misijon svoje delo posvetili Mariji.

Zanimivo je, da je vseh enajst najstarejših Cerkev v Indiji, ki baje segajo prav v apostolsko dobo, bilo posvečenih Mariji.

Slavni, učeni Ricci je dobil dovoljenje za prihod na Kitajsko na Marijin praznik 8. septembra. In njegova prva kapela v Kantonu je bila posvečena „cvetu svetnikov“: Mariji. Že umirajoči Frančišek Ksaverij je na otoku Sančanu posvetil Kitajsko Mariji. Smrt ga je dohitela pred vrati Kitajske in ena zadnjih njegovih molitev je bila posvetitev Kitajske Mariji. V Šanghaju je pod udarci komunistov izginilo Marijino svetišče, posvečeno Materi Kitajske. Ni pa ugasnilo zaupanje v Marijo v katakombah kitajskih katoličanov.

Japonski katoličani so po 200 letih odsotnosti misijonarjev prepoznali katoliškega duhovnika po češčenju Marije. Ko je zmolil pred njimi zdravomarijo, so vedeli, da so prišli na pravi kraj.

Indija, Afrika, Indonezija, Japonska, Kitajsko – kjerkoli začenja Cerkev svoje življenje, povsod se narodom najbolj približa z Marijo.

To je zgodovina. To je tudi sedanost. To bo tudi bodočnost.

Če oklevamo v misijonskem prizadevanju, če misijonarjem upada pogum, če ne najdemo rešnje poti, kako bi vzgojili nove misijonske moči, če v mladini ni pobožnosti in potrebne volje za darovanje samega sebe, kar je predpogoj duhovniških, redovniških in misijonskih poklicev, – ali ni razlog temu, ker je med nami marijanska pobožnost postala boječa, mrzla, le bolj pobožna tradicija, ne pa izraz neomajnega zaupanja, da je Marija še vedno mati misijonarjev in misijonskega dela.

Da misijonsko zaživimo, postavimo v sredo svojih prizadevanj Marijo!

F.S.

TRETJA ŽUŽKOVA SPET V MISIJONIH

Bralci našega lista dobro vedo, da so iz številne družine Franca Žužka iz Ljubljane (umrl pred leti v Argentini) izšle tri sestre misijonarke, vse pripadajoče Družbi zdravstvenih sester (Medical Sisters). S. Janja Žužek je zdravnica v Etiopiji, s. Silva Žužek je farmacevtka v Ghani, sestra Terezija Žužek pa, ki je prejšnja leta delovala v Pakistanu in v Južnem Vietnamu in se je potem izpopolnjevala v svoji specializaciji anestezije v Angliji, je bila pred meseci poslana v povsem mohamedansko državo Yemen v Južni Arabiji.

O tem smo zasledili njeno pismo lazaristu Karlu Wolbangu oziroma njegovi širopotezni misijonski organizaciji MZA v petkovi „Ameriški domovini“ z dne 20. februarja tega leta, katerega glavno vsebino posredujemo tudi bralcem „Katoliških misijonov“, ki bodo vsi veseli, da je tudi tretja priljubljenih sester Žužkovih spet na misijonskem polju.

„V Hodeidah sem prispela na Sveti večer, kajti v Rimu sem morala čakati teden dni dalje kot sem predvidevala. Ta čas sem opravila petdnevne duhovne vaje pri sestrah v „Cenacle“.

Moje delo je bilo zamišljeno v sklopu zdravstvene misije ustanove Catholic Relief Services ameriških škofov in Cerkve v ZDA; vršila naj bi vlogo anesteziistke v bolnici v Hodeidah, odkoder Vam pišem to pismo. Bolnico so zgradili s pomočjo Južne Arabije leta 1972. Potem je država Yemen zaprosila CRS za zdravstveno osebje, a ustanova v štirih letih poskušanja ni bila kos težki nalogi. Tako so lani v septembru podredili bolnico ministerstvu za zdravstvo, ki je pa v to novo bolnico napotilo dve novi skupini kitajskega in ruskega zdravniškega osebja, ki niti nista povsem novi, kajti sta delovali že preje v stari bolnici. Tako sem padla v zelo raznoliko osebje, o čemer nisem sanjala pred odhodom. Toda tudi v tem vidim božje načrte. Sodelovati bomo morali lepo: razne narodnosti CRSServica, Arabci, Kitajci in Rusi...

Iz naše kongregacije Medicinskih sester sem zaenkrat še sama tukaj. A upam, da se bo odprla možnost še za druge sestre. Malo arabščine sem že študirala v Londonu. Težka je, bogata v izražanju. Yemen je popolnoma muslimanska dežela. Tu še ni katoliške cerkve. Kjer živimo, imamo dovoljenje, hraniti v stanovanju sv. Rešnje Telo. V eni sobi imamo vsak večer sveto mašo, ki jo daruje eden dveh belih očetov, ki sta edina katoliška duhovnika v deželi. Bele sestre, ki so se odzvale povabilu države, da pridejo delovat v to bolnico, so si ju izgovorile.

Nepismenost v deželi je 90%. Povsem manjka osnovna vzgoja. Pokrajina je sama puščava, a na višini. Nisem mogla verjeti očem, ko sem se ob prihodu znašla v puščavi, pa v taki višini. Hodeidah je

je pristanišče, ki so ga razvili Rusi in se hitro modernizira in raste. Država ima 9 milijonov prebivalcev. Podeželje je skoraj brez prebivalstva, velikanski predeli so povsem neobdelani.“

Tako misijonska zdravnica, specialistka za anestezijo, dr. Terezija Žužek. S svojo navzočnostjo in vlogo v tamkajšnji bolnišnici bo poleg strokovnega sodelovanja pri dvigu zdravstva v deželi mogla svetiti kot Kristusova luč ne le med islamskim prebivalstvom, ampak tudi med kitajskimi in ruskimi kolegi, ki pod vplivom vzgoje v rdečih režimih tavajo še v večji temi kot pa Arabci. Misijonarki s. Tereziji čestitamo, da se je spet znašla v misijonskem delu, pa še tako moderno kompliciranem, in ji obljublamo našo vsestransko oporo.

KITAJSKI PREGOVORI

Čas je kakor tekoča voda, ko odteče, se ne vrne več.

Če je naše telo vrt, je srce vrtnar.

Če želiš razširiti polje svoje sreče, najprej namoči zemljo svojega srca.

Poslušati o kaki stvari tisočkrat, je manj vredno, kot če jo vidiš enkrat samkrat.

Ni treba vpiti, da dokažeš, da imaš prav.

Uboštvo je rodilo uši, bogastvo rane.

Z denarjem ni moči kupiti: hrepenenj srca, snega v juniju in ur mladosti.

Lahko je odpreti trgovino, a težko jo je vzdrževati.

Da stopiš skozi vrata, te vodi učitelj, a da v kreposti napreduješ, zavisí od posameznika.

Jezlivost prinaša nesrečo kot oblačno nebo dež.

Grlo vrča je lahko dobro zapreti, težko pa je zapreti usta človeka.

Zlo delo enega človeka je vzrok, da trpi deset tisoč ljudi.

Ni težke stvari na svetu, če imamo dobrega prijatelja.

Denar je mrtev zaklad, živi zakladi pa so sinovi in hčere.

Kadar si zelo vesel, nikomur ničesar ne obljubljaš.

„POTAJŠČENJE“ CERKVE NA TAJSKEM

S. KSAVERIJA PIRC O.S.U., Tajska.

Kako skušamo „potajščiti“ Cerkev na Tajskem.

Tajci vedno zopet naglašajo, da je miselnost katoliške Cerkve tuja miselnosti Tajcev. Zato se pa zelo trudimo, da bi katoliško Cerkev kar najbolj približali Tajcem in da bi vendar ostala pristna Kristusova cerkev.

Najprej je bilo treba odstraniti tuje škofo. To se je deloma že izvršilo in bo popolno v kratkem. Tudi redovne predstojnike in predstojnice je bilo treba nadomestiti s tajskimi. Provincialna prednica uršulink na Tajskem je mlada Tajka, naša bivša učenka. Diplomirala je na čijenmaiskih univerzi, nato smo jo poslali v Avstralijo, da se spopolni v angleščini, sedaj je pa v Rimu, da dopolni svojo redovno izobrazbo. S prvim junijem se vrne na Tajsko.

Verska miselnost Tajcev je vsa prežeta z budizmom. Ta je prišel na sijamska tla že v tretjem stoletju pred Kristusom, ko Tajcev še ni bilo tu. Ti so prišli v 12. stoletju in so budizem sprejeli takoj kot državno vero. Tajski koledar šteje čas od smrti Bude l. 543 pred Kristusom. Letos torej imamo leto 2518.

Kot je na Slovenskem v vsaki vasi cerkva in cerkvice kraljujejo po mnogih slovenskih gričih, tako najdemo na Tajskem v vsakem večjem naselju vitek stolpič, ki sila iznad streh; „pra čedi“ mu pravijo, pa šilaste, pozlačene strehe pagode. Uradno štetje jih navaja precej nad 20.000. Nekatere so zelo lepe, zgodovinsko in umetniško velike vrednosti. Zato pa sedaj zidamo cerkve v tajskem slogu. Precej jih je že. Seveda, tako krasne niso kot pagode, kjer se vse blesti v zlatu in srebru.

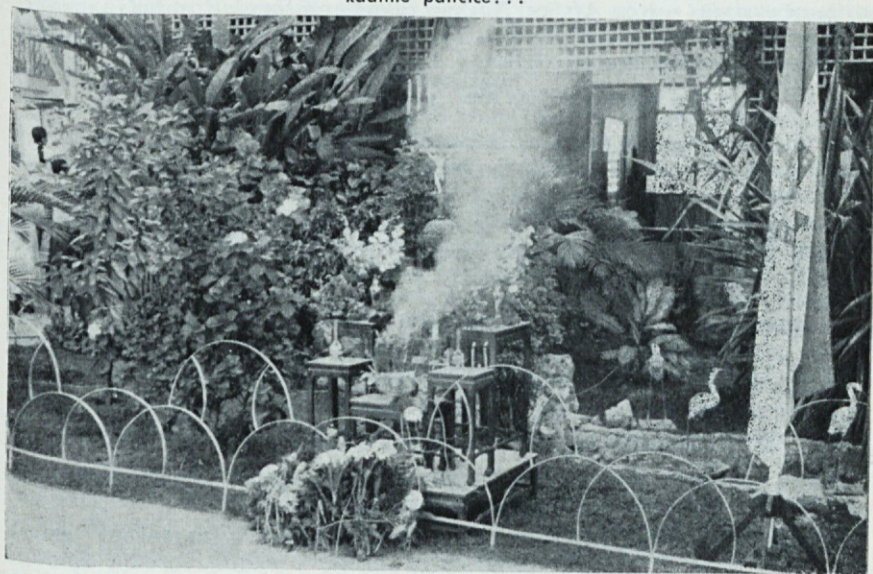
Bogočastje se v mnogih točkah približuje budističnemu. V cerkvah izginjajo klopi in so nadomeščene z regoznicami. Verniki sedijo po načinu Bude s prekrižanimi nogami in se priklanjajo z glavo do tal. To je posebno lepo v malih skupinah, kjer tudi duhovnik sedi na tleh pred nizko mizico, verniki pa v polkrogih okrog njega. Vsi pojejo in molijo z duhovnikom v jeziku, ki ga razumejo in jim je drag. Za sv. obhajilo krcži ciborij od rok do rok in vsakdo si vzame svojo hostijo. Duhovnik pa čaka, da se ciborij vrne na oltar. Tako kroži tudi kelih z vinom.

Imamo nove izdaje svetopisemskih knjig v tajščini, tajski misal in tajske speve pri sv. maši. Vsi obredi zakramentov so v tajščini po novem obredniku, ki se da lepo prikrojiti krajevnim potrebam.

Kristus je odrešil vse ljudi in jim pripravil prostor pri Očetu, tudi našim dragim Tajcem. Kako smo srečni misijonarji, da jim smemo oznanjati Kristusa. Zaenkrat nas še nihče ne ovira v tem!

Zgoraj: s. Ksaverija Pirc O.S.U.; ob strani znak družbe z geslom „Serviam - Naj služim!“
— Spodaj: Na vrtu uršulinskega zavoda je oltarček z razpelom in pred njim izgorevajo kadične paličice...

PROF. KRISTINA MLAKAR

Iz „Ognjišča“, marec 1976.

Naša laiška misijonarka Kristina Mlakar se nam iz Zambije malo oglašča. Zato smo toliko bolj veseli, da je malo več spregovorila o svojem delu, ko je bila doma na odih. Razgovor z njo je imel urednik Ognjišča g. Franc Bole. Da vse prijatelje misijonarjev obvestimo o njenem delu, dobesedno ponatiskujemo ta razgovor. (Op. ur.)

Ko vam predstavljamo naše misijonarje in misijonarke, zlasti ko pridejo na obisk v domovino, so to v glavnem duhovniki ali redovnice. Pisali smo že večkrat o naših laičnih misijonarjih, to je tistih, ki niso duhovniki in pomagajo misijonarjem s svojim poklicem. Takih je precej. Bolj redko pa so laične misijonarke ženske. Tokrat vam predstavljamo eno. Kristina Mlakar je profesorica na misijonski gimnaziji v Lusaki, in sicer v župniji Matero, ki jo vodijo slovenski jezuitje. Tam je tudi njen brat jezuit. Vendar je Kristina tam že šest let, brat pa še le dve; ima pa še enega mlajšega brata duhovnika. Doma je iz Češnjice v Bohinju (župnija Srednja vas) iz številne družine, v kateri je bilo trinajst otrok. Ko boste brali te vrstice, bo zopet za katedrom v „svoji“ šoli.

Naše mlade bralce bo gotovo zelo zanimalo, kakšni so in kako živijo njihovi vrstniki v srcu Afrike. Naj vas takoj vprašam, ali so bolj „pridni“ kot njihovi vrstniki v Sloveniji. To boste lahko ugotovili, saj ste prej poučevali matematiko in fiziko v Ljubljani.

Ne bi rekla, da so bolj pridni, pač pa mnogo bolj hvaležni.

Vaše delo je prav gotovo zahtevalo drugačne priprave, kot bi jih imel kak zdravstveni delavec, že glede jezika, ki ga morate dobro obvladati.

Priprave je bilo res več, kot bi jo imel zdravnik. On se mora naučiti nekaj osnovnih stavkov, izrazov iz jezika domačinov, da lahko bolnika razume. V šoli pa le moraš predavati v tujem jeziku.

Kateri jezik je v Zambiji uraden?

Angleščina, ker je bila prej to angleška kolonija. Jezik domačinov ima mnogo dialektov, skoraj 72 za 4 milijone prebivalcev; prav zaradi njih bo angleščina verjetno še dolgo uradni jezik, da se bodo rodovi lahko sporazumevali med seboj, dokler se ne zedinijo za enoten domači jezik.

So v šoli predavanja v domačem jeziku?

Prva leta osnovne šole učencem predavajo v domačem jeziku, otroci pa se hkrati že učijo angleškega jezika. V višjih razredih osnovne

šole se vsi predmeti podajajo v angleščini; ko se dijaki vpišejo v srednjo šolo, naj bi angleščino že znali.

Koliko let pa traja srednja šola?

Pet let. Skupno z osnovno šolo traja torej dvanajst let, kar bi bilo enako kot tu doma, vendar pa naš četrti letnik in njihov peti letnik srednje šole ne pomenita isto. Šolstvo je namreč še urejeno po angleškem sistemu in se prav ta leta zelo spreminja. Srednje šole so le neke vrste gimnazije, manjkajo pa srednje strokovne šole.

Koliko učencev obiskuje vaša šola?

Okrog petsto.

To mora biti že ogromna šola. Koliko profesorjev pa poučuje na njej?

Dvaindvajset. Po angleškem sistemu srednješolski učitelji niso profesorji. Profesor je le predavatelj na fakulteti. Meni je kar nerodno, ko dobim pismo, naslovljeno s profesor.

So razredi zelo številni?

V posameznem razredu jih je vsaj štirideset; vpis je namreč zelo velik. Naša šola stoji v predmestju Lusake, kjer je tudi fara slovenskega misijonarja p. Jožeta Kokalja, ki je pred kratkim tam sezidal novo cerkev. V tem predmestju, ki se imenuje Matero, živi okrog 100.000 ljudi, v njem pa je ena sama srednja šola za fante in tudi samo ena deklisška srednja šola. V samem mestu Lusaki pa je okrog dvanajst srednjih šol; prebivalcev pa 300.000.

Je vaša šola državna ali misijonska?

V vsej državi je približno 115 srednjih šol, od tega jih je okrog trideset misijonskih; naša je misijonska, in sicer je misijonska v tem, ker so jo osnovali misijonarji. Na šoli so misijonski bratje, marijanisti iz province New Yorka v ZDA. Za razliko od drugih afriških držav te šole niso povsem neodvisne od države. Država jih denarno podpira, ima pa tudi nadzor nad programi in učnimi načrti. Večja razlika med državno in misijonsko srednjo šolo je v tem, da je na naši šoli verouk obvezen predmet, na državni šoli pa ne. Verouk vključuje moralno vzgojo in študij svetega pisma. Iz tega predmeta učenci opravijo tudi izpit. Ker je pa naša šola katoliška misijonska šola, imamo enkrat na teden verouk za katoličane. Misijonske šole drugih ver gredo pri tem pouku seveda v svojo smer.

Kateri predmet poučujete v vaši srednji šoli in koliko ur na teden?

Matematiko, število ur je različno. Redno imam 28 ur, če je treba pa tudi več. Mislim, da imajo slovenski učitelji obveznih dvajset ur, mi v Zambiji jih imamo osemindvajset. Vendar tu pri nas traja učna ura 45 minut, v Zambiji pa 37 minut. Temu sem se ob prihodu na šolo zelo čudila. Tudi šolsko leto ni razdeljeno na dve polletji; začne se

januarja, razdeljeno je v tri obdobja, med vsakim je en mesec počitnic, zaključni pa se z decembrom.

Kdo vas nadomešča, ko ste na počitnicah v domovini?

Nihče, tiste mesece se učijo sami. Njihov šolski dan se začne ob osmih in traja do enih popoldne. Eno uro in pol časa imajo prosto, nato imajo pouk še od pol treh do štirih. Skupaj devet ur na dan. Toda vseh teh ur ne preživijo z učiteljem, zlasti popoldanski uri ne. Pa tudi kakšna dopoldanska ura je prosta. Takrat poslušajo svojega sošolca-nadzornika, ki ga izberejo v razredu, in ta zastopa profesorja, ko ga ni v razredu; poslušajo ga še bolj kot mene, nad njimi ima popolno oblast. Sedi za katedrom, drugi pa se učijo in berejo.

Kje pa jedo?

Bližnji gredo v opoldanskem času domov, drugi prinesejo kosilo s seboj, če ne, pa gredo v majhen bife na šoli, kjer si sami postrežejo s kokto in kosom kruha; to je potem njihovo kosilo.

Kaj vas je privedlo do odločitve, da greste v misijone?

Ko je p. Kokalj odhajal v Zambijo, je prijateljsko vabil k misijonskemu delu tudi laike. Ko je bil že tam, je videl, kje so večje potrebe. Pisal je svojim sobratom, naj mu pošljejo naslove laikov, ki bi želeli delati tam. Tako sem prejela od njega pismo z vabilom, ne da bi ga kdaj prej osebno srečala. Vabljeni sva bili obe s sestro in jaz sem se odločila. Eno leto sem si o tem dopisovala z njim, poiskala možnost, da grem najprej za eno leto v Anglijo zaradi angleščine, ki sem se je morala naučiti.

Pomagate tudi kaj na župniji?

Med šolskim letom je to bolj težko, med počitnicami pa rada pomorem, vendar se tudi med tem časom najde delo na šoli.

Je v Zambiji čutiti, da si ljudje želijo izobrazbo?

Posebno starši želijo, da bi bili njihovi otroci izobraženi, ker od izobrazbe pričakujejo tudi boljšo zaposlitev. Zato je tudi vpis v prve razrede osnovne šole tako velik, da vseh ne morejo sprejeti. Ko menijo, da imajo že neko izobrazbo, se na podeželje ne vračajo več. Odrpta mesta pa imajo tisti, ki dosežejo višjo izobrazbo. Pri vsem tem pa je tragično to, da se mnogo teh, ki dosežejo visoko izobrazbo, ponesreči v prometu.

So vzrok slabe ceste?

Ne, pač pa pomanjkanje čuta za tehniko in divjanje na cesti – ter pivo. Pivo je zanje velika slabost, z njim se upijanjava kot ljudje pri nas z vinom.

Se je na hrano tam težko privaditi?

Prof. Kristini Mlakar nadškof dr. Jože Pogačnik pred odhodom v misijone podaja v ljubljanski stolnici misijonski križ.

Niti se ni treba na njihovo hrano privajati, saj dobiš v mestu vse, da lahko po naše kuhaš, seveda če kuhaš sam.

Si vi kuhate sami?

Da, kuham sama zase, po evropsko. Njihova glavna hrana je neke vrste polenta iz bele koruzne moke. Zdaj ob deževni dobi posadijo koruzo, ki bo ob koncu te dobe že zrela; to koruzo bodo potem mleli skozi celo leto. Nam se zdi, da so ti ljudje leni, ker deset mesecev počivajo, a reveži v suši res ne morejo ničesar delati; od marca do novembra ne pade niti kaplja dežja. Ko slutijo, da bo začelo deževati, koruzo posadijo in od količine dežja je odvisna njihova letina. K svoji običajni polenti ljudje na podeželju dodajo še ribe, če jih dobe, pa tudi meščani, naj bodo še tako izobraženi, se svoji polenti ne odrečejo; brez nje so lačni.

Ne jedo trikrat na dan. Našim dijakom se čudim, kako morejo biti včasih cel dan brez hrane. Zjutraj so se že navadili spiti čaj, verjetno brez kruha, opoldne pojedjo to njihovo polento, zvečer pa ponavadi ničesar. Marsikateri dijak se zadržuje na šoli cel dan, ne da bi kaj jedel.

Pa so odporni proti boleznim?

Žal ne. Napihnjjen trebušček pa tanke ročice pri otrocih sta znaka bolezni, največkrat podhranjenosti.

Zambija ima tudi naravna bogastva.

Največje tako bogastvo je baker in po njegovi ceni se ravna zambijsko gospodarstvo. Če je cena bakra nizka in je treba upoštevati še zelo drag prevoz rude, kajti Zambija je država v notranjosti Afrike, to državo zelo prizadene, posebno še, odkar nima dobrih odnosov z Rodezijo niti z Angolo, ker je izvažala po krajši poti po železnici; zdaj ima prost prehod le preko Tanzanije, kjer so Kitajci zgradili železniško progo.

V katerem denarju vam izplačujejo zaslužek?

V zambijskem, to je v kvačah; kvača pomeni po njihovo jutranja zora.

Koliko pa velja kvača?

Vrednost je višja ali nižja, vendar pa velja več kot dolar, približno 20 naših dinarjev.

Gotovo dobro poznate naše misijonarje. Kdo vse je zdaj v Materu?

Vse poznam, posebno p. Kokalja, ki poleg mojega brata, jezuita, kateri je v misijonih v Zambiji dve leti, živi in dela v Materu. Ko je p. Kokalj prišel v to področje, ki se razteza šest do osem kilometrov naokoli, je videl, da bi ljudje potrebovali novo cerkev, ki jo je tudi kmalu postavil; bila je podružnica prejšnje cerkve. Potrebe pa so bile tolike, da je ob prvotni cerkvi zgradil še eno, večjo; v manjši je uredil dvorano, ki je bila skoraj tako zelo potrebna kot cerkev. Imamo namreč mnogo organizacij in potrebujejo prostor za sestajanje.

Je versko življenje lepo razvito?

Zelo. Zanimivo je, da organizacije vodijo laiki, ki nato o delu poročajo župniku. Naj vam povem še o ostalih naših misijonarjih. V Lusaki je zdaj p. Tomažin, ki je prej šest let živel v 400 km oddaljenem kraju, kjer je bila nizka nadmorska višina (600 m) in zelo vlažno in vroče podnebje. Z njim je še p. Rudež in skupaj se zdaj pripravljata na gradnjo večje cerkve. Včasih se nas je zbralo v Lusaki pet Slovencev, to je: p. Kokalj, p. Rudež, p. Tomažin, moj brat in jaz, da smo se kaj pomenili. V Zambiji pa je živela tudi s. Zora Škerlj, ki je zdaj v Botswani.

Opažate tudi pri vas prebujanje afriškega nacionalizma?

Seveda gre tudi pri nas za zambianizacijo; belce bodo v svoji državi obdržali, dokler jih bodo potrebovali. Potrebujejo še zelo specializirane belce, druga mesta že zasedajo domačini. Najbolj iščejo še zdravstveni in prosvetni kader.

Slušal sem, da šofirate. Imate v Zambiji avto?

Avto mi pomeni toliko kot noge, brez njega bi ne mogla nikamor. Nemogoče bi se bilo zanašati na avtobus, ki vozi zelo poredko in je takrat obupno natlačen. Avto je resnično prva stvar, ki jo tam potrebuješ.

Naj vas še vprašamo: dobivate Ognjišče?

Da, in sicer avionsko, prihaja zelo redno. Ko ga preberem, ga dam še drugim. Prijetno je, ko dobiš vesti v domačem jeziku.

Ste zdaj doma kaj opazovali mladino in Slovenijo sploh, kako se razvija?

Rekla bi, da je v zadnjih treh letih standard zelo poskočil. O mladini bi rekla, da jih gre en del zelo globoko vase, drugi del pa odpada. Cincanja ni. In zdi se mi, da je angažiranost mladih v mestih mnogo večja kot na podeželju.

Bi bilo treba k nam presaditi kaj zambijskega?

To, da se vere ne sramuješ, da se zanjo postaviš. Zelo pa se zahvaljujem našim ljudem, ki sprejmejo vsakega misijonarja, tudi laika, z velikim veseljem, prijaznostjo in dobroto. To je nekaj izrednega. Vsega tega sem bila deležna v treh mesecih, kar sem bila doma. Še nekaj bi rada povedala: naši fantje v Zambiji so me prosili, naj poiščem kaj naslov fantov ali deklet, da bi se z njimi dopisovali, in sicer v angleščini. Če pa bi kdo ne mogel pisati v angleščini, naj napiše slovensko pismo, pa bom jaz prevajala. Tako bi razveselili mnoge. Pisma bi lahko pošiljali na moj naslov, ki je hkrati naslov šole, in sicer:

Kristina Mlakar, Matero Boys' Secondary School, P. O. Box 2494, Lusaka, Zambija.

Opozarjam pa, da tam ni poštarjev, zato bodite previdni s številkami. Vsa pošta prispe na eno poštno zbirališče v Lusaki, kjer razdelijo pošto po poštних predalih. Tja gremo potem pošto iskat. Ljudje, ki nimajo svojega poštnege predala, dajejo k svojemu naslovu poštni predal župnišča ali podjetja, kjer delajo, in hodijo tja po pošto. Neka Slovenka, ki je poročena z Zambijcem in zdaj živi v Lusaki, se je pritoževala, da sploh ne dobiva od doma pošte. Ko sem zdaj obiskala njeno mamo, mi je ta rekla: „Povejte vendar tistemu poštarju, da pošta mora nekeje biti.“ No, poštarja ni, v naslovu pa je manjkala pravilna številka poštnege predala.

Hvala vam za vaše delo, ki ga opravljate na misijonski šoli in župniji. Želimo vam še veliko uspeha in osebnega zadovoljstva. Upamo, pa, da bodo tisti učenci, ki si želijo dopisovati z našimi mladimi bralci, dobili veliko pošte, kljub temu, da pri vas ni poštarjev.

POGUMEN POIZKUS V ZAIRE

Nekdanji Belgijski Kongo, zdaj samostojna država Zaire je znan po sporu med Cerkvijo in državo, konkretno med kardinalom Malulo in zairskim predsednikom Mobutu. Ta mlada afriška Cerkev pa je znana tudi po energičnih ukrepih, kako Cerkev afrikanizirati, in zadnji čas prvači v drznih poizkusih, ko vodstvo župnij izroča laikom.

Vsa katoliška javnost se zanima za ta tvegani poizkus, zato je razumljivo, da so hoteli o tem načrtu bolj točno zvedeti naravnost od kardinala Malule.

Na čisto jasno zastavljena vprašanja je kardinal prav tako jasno in brez pomišljanja odgovoril.

Vpr.: Gospod kardinal, izjavili ste, da hočete s svojim pastoralnim delom v prvi vrsti ustvariti krajevno Cerkev, ki naj bi bila v pravem pomenu črnsko-afriška. Se afrikanizacija Cerkve omejuje na liturgijo ali štemite za primerno teološko znanostjo?

Malula: Vprašanje afrikanizacije je zelo zapleteno in se bo reševalo v daljšem razdobju. Afriška Cerkev mora postati pristno afriška, in sicer v članih lastne hierarhije, kakor tudi v svojih laikih, v govoric, v svoji liturgiji in še bolj v v svoji teologiji. Afrikanizacija zadeva tudi določene točke cerkvene discipline, ki se v afriški Cerkvi svojevrstno odražajo.

Vpr.: Nastavištev laika — „mokambi“ — kot voditelja župnije je v Evropi dvignila precej prahu. V čem se pravzaprav „mokambi“, dobesedno prevedeno „čuvar“, razlikuje od katehista?

Malula: Gre tu za temeljno razliko. Če se držimo ekleziologije 2 vat. koncila, tega, kar je tam rečeno o odgovornosti laikov glede na naloge, ki jih je Kristus Cerkvi zaupal, tedaj funkcija katehista pripada neki določeni dobi, ko je Cerkev v Afriki oznanjala evangelij — dobi, ko je misijonarjenje bilo predvsem duhovniška naloga. Katehisti so bili pomočniki duhovnikov, zelo zaslužni pomočniki, medtem ko „mokambi“ nosi polno odgovornost za krščansko občino. More samostojno odločati, seveda po posvetovanju z lastnim župnijskim svetom. Imamo torej dva tipa cerkvenih občin: župnije, ki jih vodi duhovnik, imenovan župnik, in župnije, ki jih vodi laik, „mokambi“.

Vpr.: Bo pri afrikanizaciji afriške Cerkve treba prekoračiti cerkveno pravo?

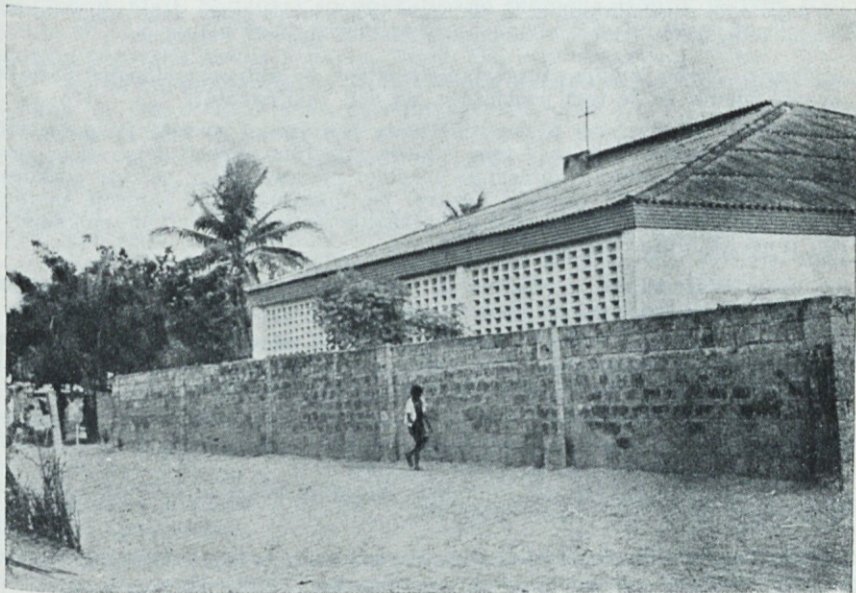
Malula: Po trenutno veljavnem cerkvenem pravu ni laikov na čelu župnij. Upam pa, da bo našemu poskusu odkazano mesto v bodočem cerkvenem pravu, ki ga pripravljajo, ker je čisto v duhu 2. vatic. koncila in njegovega nauka o Cerkvi. In rad bi pristavil še tole: Pravih zakonov ne tuhtajo v varno zaščiteneh uradih, marveč izhajajo iz življenja, iz evangeljskega izkustva kristjanov, ki evangelij žive. Poskus „mokambi“ pa je takšno življenjsko izkustvo.

Vpr.: Ni nevarnosti, da „mokambi“ izrine ali nadomesti duhovnika?

Malula: Duhovnik je v Cerkvi opravljal mnogo takega, kar za njegovo duhovništvo ni bistveno. Naš poskus z „mokambi“ nas sili, da globlje premislimo, kaj spada bistveno k duhovniški funkciji. Duhovniki so si prilastili

Eden od zairskih „Mokambi“, ob strani njegova žena z otročičem;
spodaj cerkev, ki jo upravlja.

gotove stvari, ki so jih v prvi Cerkvi opravljali laiki. Radi bi zdaj laikom vrnili odgovornosti, ki so jih imeli nekoč.

Vpr.: „Mokambi“ ima sedež in glas v škofijskem svetu. V župniji govori z oblastjo župnika, ne deli pa zakramentov. Je to delni ukrep ali prvi korak?

Malula: Danes storimo to, kar se nam zdi potrebno, kar zahteva blagor vernikov. Kar zadeva bodočnost, to prepuščamo skrbi Svetega Duha, ki svojo Cerkve vodi.

Vpr.: „Mokambi“ izvršujejo svojo funkcijo od meseca marca. Je mogoče pregledati že stanje eksperimenta?

Malula: „Mokambi“ delujejo že dve ali tri leta, nekateri še dalje časa. Njihova nastavitve v marcu je uradno potrdilo te nove ustanove, ki smo jo v naši škofiji uvedli. Glede na učinek bi rekel, da sem zadovoljen in ne jaz edini, temveč celotni klerus je z delom „mokambi“-jev zadovoljen. V tem poskusu vidimo Afriki primerno možnost evangelizacije za bodočnost.

Vpr.: Gre pri tem za osamel poskus, ki so ga zahtevale posebne okoliščine ali pa je to vzorec za celotno afriško Cerkve?

Malula: Veste, da se Sveti Duh pri vodstvu svoje Cerkve poslužuje človeške zgodovine, in reči moram, da nas dovolj razlogov sili k razmišljanju v tej smeri: je to npr. pomanjkanje duhovnikov, ki ga bolj ali manj povsod čutimo. In nato potreba po afrikanizaciji Cerkve v Afriki.

Da nakažem pomen tega za Cerkev, za Afriko, bi omenil, da ni to edini uveden poskus, marveč jih je skoro po vseh področjih Afrike cela vrsta sličnih. Mislim pa, da je naš eksperiment v toliko nekaj posebnega, ker smo tem laikom dejansko naložili polno odgovornost, prav kakor jo imajo župniki, z izjemo onih posebnih nalog, ki jih more izpolnjevati samo duhovnik. V ostalem menim, da je trenutno ta poskus zdaleka najbolj napreden.

Vpr.: Ne bo župnija zahtevala nekega dne, da njihov „mokambi“ postane „pravi“ župnik, ki je tudi pooblaščen, da deli zakramente?

Malula: Vedite, da s tem načenjate vprašanje posvečenja poročenih mož. Ne pristojta mi, da se v tem pogledu izjavljam. Prebivalstvo sicer zelo čuti to potrebo, toda to vprašanje nekoliko presega okvir našega poskusa, ker je tudi vprašanje vesoljne Cerkve. Za tukajšnje naše območje moram priznati, da so kristjani stavljali to vprašanje vse od nastavitve „mokambi“-jev, prav kakor ga stavlja povsod.

Vpr.: Razmišljate o tem, da bi pristojnost „mokambi“-jev razširili z dovoljenjem, da podeljujejo krst in bolniško maziljenje?

Malula: To vprašanje nas zaposluje. Čakati moramo najprej na izsledke resnih teoloških proučevanj o načelnih vprašanjih, ki jih umevno morajo izvesti bogoslovci in nam potem sporočiti svoja spoznanja.

Hladna juha, mrzel riž, to še gre. Hladnih besed in ledenih stavkov ne prenese nihče. (Kitajski pregovor.)

Dobro zdravilo je grenko, toda koristi proti bolezni. Iskrena beseda ne prija ušesom, a je koristna za lepo vedenje. (Kitajski pregovor.)

KAKO JE V GHANI

POPISUJE S. SILVA ŽUŽEK SCMM (Nadaljevanje.)

1.) *Severna Ghana*: Zgodovina severne Ghane je predvsem zgodovina prvotnih kraljestev: Mamprusi, Dagomba in Gonja (izg. Gondža). Dolgo se je mislilo, da se je sedanje prebivalstvo severne Ghane preselilo iz še bolj severnih predelov v porečje reke Volte. Vendar je bolj verjetno, da so se plemena bojevnikov po sili naselila med plemena nebojevnikov. K temu mnenju tudi pripomore dejstvo, da vsa severna plemena pripadajo isti jezikovni skupini (GUR) in da imajo veliko skupnih kulturnih izrazov. Tudi je za vsa ta plemena značilno, da nimajo vlad. So to takoimenovana „akefalna“ plemena. Starešina v plemenu je bil obenem tudi poglavar. Tudi imajo zelo značilen sistem lastninstva: zemlja je bila razdeljena na posestva ali „Tengdane“. Vsak tak „Tengdani“ je imel oskrbnika, ki je bil obenem tudi odgovoren za češčenje (kult) zemlje. Zemlja je za naše ljudi sveta, neke vrste „bo-ginja“, katero je treba častiti in se zahvaliti za darove, ki jih vsako leto podari prebivalcem. Ta kult zemlje je zelo razširjen po celi zahodni Afriki.

Zemljepisno je imela severna Ghana zelo važen položaj, ker je predstavljala stik med severnimi pokrajinami, sudanskimi pokrajinami (Stara Ghana, Malí, Songhai) in pokrajinami plemena Hausa. Največ trgovanja se je v starih časih vršilo preko severne Ghane. Že v 14 stoletju so bila trgovska središča v Wa, Buna, Bole in Bego.

Zgoraj smo omenili, da so vladajoče aristokracije Mamprusi, Dagomba in Gonja kraljestev zasedle severne dele Ghane. Po sedanjih podatkih so bila ta kraljestva ustanovljena že pred letom 1500. Samo Gonja je bilo verjetno ustanovljeno malo kasneje, v drugi polovici 16. stoletja. Organizacija teh kraljestev je zelo slična: na splošno se napadalci niso vtikali v družbene in verske navade zasedenih ljudstev. Še sedaj so skoro v vseh predelih severne Ghane v navadi „Tengdani“ s svečeniki, čeprav obenem tudi že obstajajo državne ustanove za upravljanje zemlje.

Med vsemi temi plemeni, posebno med Gonja, Dagomba in Mamprusi, se je kasneje zelo razširil mohamedanizem. Vendar Konkomba, niso postali muslimani, čeprav sosedni rodu Dagomba.

Proti koncu 17. stoletja so bila ta kraljestva še zelo važna, posebno še iz gospodarskega vidika. Gonja so obvladali vse trgovanje v Zgornjem Nigru, medtem so pa Dagomba in Mamprusi trdno držali v rokah vse ceste in poti v deželo Hausas in na severo-vzhod.

Asante pleme, z juga, je zasedlo vse te trgujoče države v prvi polovici 18. stoletja.

2.) *Južna Ghana*: se je razvijala obenem z napredkom najštevilnejšega plemena Akan. Vse države plemena Akan: Bono-Tekyiman,

Twifo, Adansi, Adenkyra, Fante, Akyem, Akwamu in Asante, so nastajale istočasno kot pokrajine na severu. Edina večja in važnejša razlika med severnimi in južnimi plemeni je, da so poglavarji južnih plemen bili pripadniki svojih ljudi, medtem ko so severna plemena imela tuje vladarje. Skupina Akan danes tvori skoro polovico prebivalstva v Ghani. Ni popolnoma jasno, kdaj so se Akanci pojavili. Javno mišljenje je, da njihove sedanje pokrajine niso njihove prvotne pokrajine. Na splošno se misli, da so se preselili iz severne Ghane, vendar to ni gotovo. Nekatera plemena iz jezikovne skupine Kwa (katerim Akanci pripadajo), so se preselila na jug veliko preje, kot pa Akanci sami. In ista plemena tudi govorijo jezik severnega plemena Gonja.

Akanci so se naselili v deželi zlate rude, blizu sotočja rek Pra in Offin, verjetno v 13. ali 14. stoletju. Iz te dežele so se polagoma plemena razširila na jug, v obalne predele in bolj na severo-zahod, v Asante predele.

Akanci so matriarhalna plemena in so ohranili svoje navade, kjer so se naselili. Radi tega je v Ghani toliko plemen z matriarhalnimi načeli.

Južna, obalna plemena, so polagoma postala bolj vplivna, ker so imela cvetoče trgovanje z Evropejci.

Portugalci so prispeli na obalo Južne Ghane l. 1471 in naslednje leto, 1482 so že zgradili prvo trdnjavo „Elmina“. Najprej so trgovali z naravnimi predilki, kot na primer: zlatom, slonovo-kostjo ild., toda okoli l. 1535 so začeli trgovati s sužnji, kar je bilo bolj dobičkanosno.

Kmalu za Portugalci so prišli še drugi evropski narodi: Holandci l. 1598, nato Angleži, Francozi, Danci, švedi in Nemci. Kmalu so zgradili nove trdnjave: do l. 1800 so jih zgradili kar 37. Ker so bili ti ljudje povečini trgovci, se je razvilo med njimi kmalu močno tekmovanje.

Holandska „Zahodna indijska družba“ je l. 1637 prevzela portugalsko trdnjavo „Elmina“ in l. 1642 so Holandci primorali Portugalce, da so zapustili vse premoženje na obali in odšli.

Medtem so se tudi druga ghanska plemena borila za oblast in mogočno pleme Asante si je l. 1699 v bitki pri Feyasi pridobilo važne trgovske postojanke. Več važnih plemen, Fante, Akyem, Kwahu, Akwamu, se je preselilo v obalne predele, v dežele plemen: Guan in Ga. Akwamu in Akyem so šli tudi na severo-vzhod. Kmalu so imeli tam v rokah vso trgovino. Vendar njihova slava ni trajala dolgo, kajti l. 1730 so Asante premagali Akwamu in Akyem in jih pregnali iz njihovih področij.

KRALJESTVO ASANTE

Asante pleme, iz skupine Akan, je bilo najvažnejše med vsemi drugimi. Ustanovili so si lastno kraljestvo in so kmalu razširili svoj vpliv na druge države, tako da je s sudanskimi kraljestvi (Stara

Ghana, Malí in Songhani) imelo važno mesto v Zahodni Afriki. Okoli l. 1800 je bilo Asante kraljestvo eno najmogočnejših kraljestev v Zahodni Afriki. Več dejstev je pripomoglo k temu: središče tega kraljestva je bilo moderno mesto Kumasi (ki je oddaljeno od nas – Berekum-a – le 160 km, proti Accra, na jug). To mesto je bilo zelo važno trgovsko središče, kjer so se srečavale ceste: iz juga na sever, na vzhod in zahod. Drugo dejstvo je bilo, da so južna, obalna plemena postala kruta z ljudmi, odkar so začela trgovati z evropskimi trgovci za sužnje. Obalni prebivalci so bežali v Asante, kjer so bili varni. To sramotno trgovanje s sužnji je silno porastlo od l. 1640 naprej, ker so v Ameriki rabili sužnje za delo v kavinih in sladkornih nasadih.

Asante kraljestvo je bilo ustanovljeno pod vodstvom kralja Osei-Tutu-ja, s pomočjo vpliva velikega duhovnika Akomfo-Anokyi (izg. Anochi) in ugrabitvijo „Zlatega Prestola“, ki je simbol edinosti in neodvisnosti Asante-jev. Mesto Kumasi je bilo prestolnica in kot tako je bilo središče vseh dejavnosti: verskih, družbenih, kulturnih in političnih. Pod zmožnim kraljem Osei-Tutom in njegovimi nasledniki se je kraljestvo razširilo na druge predele: na sever in severo-zahod. Zavzeli so tudi nekaj muslimanskih držav in muslimani so služili na dvoru kralja v Kumasi in tako je muslimanska vera imela močan vpliv v Asante v 18. in 19. stoletju.

Po smrti kralja Osei-Bonsu, ki je vladal od l. 1801 do l. 1824, se je začelo propadanje te velike države in okoli l. 1880 je popolnoma propadlo. To se je zgodilo največ radi slabe uprave.

Asante kralj je bil neomejen vladar. Vse je bilo odvisno od kraljeve osebnosti in po kralju Osei-Tutu in Opoku-Ware je bilo le nekaj kraljev tako zmožnih kot prva dva. Bilo je veliko notranjih težav med poglavarji raznih plemen in obenem so se Asante-ji borili proti Angležem.

Danci in Holandci so odšli iz obalnih predelov l. 1850 in l. 1872. Angleška vlada se najprej ni zanimala za izpraznjene predele. Takrat so se zanimali le za trgovanje in za ohranitev le-tega. Raje so imeli stike le z manjšimi obalnimi neodvisnimi državami, s katerimi so se večkrat tudi zvezali proti Asante-jem.

L. 1828 je angleška vlada sklenila, da se umakne iz „Zlate obale“. Toda, pod pritiskom angleških trgovcev, ki so „upravljali“ Zlato obalo od l. 1780 naprej, je angleška vlada ostala in je prevzela popolno kontrolo Zlate obale samo za nekaj let, t.j. od 1821-1828, ko jo je izročila spet v roke angleškemu trgovcu, do l. 1843.

Pod pritiskom George Maclean-a je angleška vlada spet prevzela vlado na Zlati obali l. 1843 in naslednjega leta podpisala pogodbo z nekaterimi „Zlato obalnimi“ poglavarji.

Ko so l. 1872 Holandci odšli in izročili nekatere trdnjave Angležem, Asante-ji niso hoteli izgubiti vpliva nad trdnjavo Elmina. L. 1874 so Angleži premagali Asante in tako so plemena Dagomba, Gonja, Akyem, Adenkyra spet pridobila neodvisnost. Istega leta so Asante-ji podpisali z Angleži pogodbo, s katero so priznali neodvisnost teh ple-

men in njihovo kraljestvo se je spet skrčilo na Kumasi in Brong-Ahafo.

Asante bitke, upraviteljstvo George Maclean-a, odhod Holandcev, poraz Asante-jev, duh imperializma v Evropi, so bili odločilni činitelji, ki so pripomogli, da se je l. 1874 ustanovila „Angleška kraljevska kolonija na Zlati obali“.

L. 1901 je bilo Asante kraljestvo priključeno „Zlati Obali“ in severne pokrajine so postale protektorat. Najprej je bilo mesto „Cape-Coast“ (Obalni-Rtič), prestolnica Zlate obale, toda l. 1877 so prenesli sedež vlade v Accra. Po prvi svetovni vojni je Togo postal „mandatsko ozemlje“ pod Zvezo narodov in Francija in Anglija sta si ga razdelili. L. 1956, maja meseca, je večina prebivalstva v angleškem delu Toga volila za politično priključitev k „Zlati obali“.

Leta 1896 je bil tedanji Asante kralj, Prempeh I. izgnan na otoke Seychelles in l. 1924 je angleška vlada dovolila njegov povratek v Asante. Toda šele l. 1935 je bil spet ustoličen za kralja Asante-jev in tako je bilo to kraljestvo spet obnovljeno.

(Sledi.)

Ko je beseda izrečena, je tudi štirje konji ne ujamejo več. (Kitajski pregovor.)

Domača sestra obiskuje svoje v Burmi.

Pojdi z menoj k svetilki

VLADIMIR KOS

Zdaj pa nič več ne šumijo
drevesa ičo
v Denenčofu,
zdaj je kamnito samotno
pred nizko postajo
v polkrogu vrtov.

Vigred nima potnega lista, pravijo
oblaki.

Griči se stiskajo k prsti
in prst trepetaje jih greje;
višnjeva usta
kamelij
morda jo pokrijejo
s koščki besed.

Vigred biva s soncem, mrmrajo led
čez trg vodnjaki.

Pojdi z menoj do svetilke,
do Njega
v razsežnosti Kruha.
Čaka. Razume. Poslušā.
Ne boj se skrivnosti –
v skrivnosti je up.

Pojdi, zima, takšna, kot si:
z roko v vrveh in v sakih.

VELIKI NAČRTI V KANTEJU

Poroča p. HUGO DELČNJAK OFM

Božično in nevoletno praznovanje je za nami, tudi njegovo vzdušje polagoma zgineva, kajti je že tako, da nas bolj privlači to, kar je v pričakovanju kot pa to, kar se je že uresničilo. Naše misli, neposredno delo in pričakovanja so že usmerjena v vstajenjske skrivnosti. A kljub temu je to pismo še neke vrste nevoletno, saj je prvo v tem letu in rad bi vam tudi povedal, kakšni so naši načrti za to leto.

Kakor je bilo lansko leto bolj negotovo kot gotovo, da sester za bolnico še nimamo, bolnice pa nima smisla graditi, če osebje ni zagotovljeno, tako se je z januarjem stanje spreobrnilo v gotovost, da sestre pridejo. Sestre iz domovine, ki smo jih povabili, da prevzamejo pediatrijo v Kantéju, so odklonile, čeprav ni manjkalo mladih sester, ki so bile navdušene za misijonsko delo. Sestre pridejo iz Španije in so članice frančiškank Marijinega Brezmadežnega Spočetja iz Murcia. Čeprav je bil njihov odgovor že negativen, so po ponovnem posvetovanju z njihovo gen. predstojnico le prevzele misijon v Kantéju kot bolničarke naše misijonske otroške bolnice. Božja previdnost je pa njihovo velikodušnost in skrb, od kod bodo sredstva za njihovo vzdrževanje in delo, nagradila tako, da je ministrstvo za zdravstvo obenem z načrti zagotovilo tudi kritje stroškov za njihove vsakdanje potrebe. To je zelo veliko, čeprav bo bolnica imela velike mesečne stroške za svoje uslužbenice.

Kakor hitro je bilo to zagotovljeno, je g. škof Hanrion šel k arhitektu, ki nam je izdelal načrt bolnice in sestrské hiše. Z oblastmi v Kantéju smo tudi že odmerili zemljišče, tako da je vse pripravljeno, da zasadimo prvo lopato v zemljo, kjer bo zrasla kandeška misijonska pediatrija. P. Evgen, ki ima že velike izkušnje za kopanje vodnjakov, bo poskrbel, da ne bo zmanjkalo vode za naše bolne malčke in njihove sestre. To delo mu bo olajšal kompresor, ki ga je kupil s pomočjo dobrotnikov.

Drugi načrt, ki je tudi v polnem teku, je gradnja cerkve v Kantéju. Prav ta teden odide g. škof v Abidjan, kjer bo prisostvoval otvoritvi teološke fakultete I. S. R. (Institut des Sciences Religieuses) in tako stopil v stik s p. Segondi-jem, ki nam bo delal načrt in morda sam prišel v Kanté. da čim bolj prilagodi načrt okoklju, okusu in stilu domačinov. Na pričetek gradnje računam po velikonočnih praznikih, torej v mesecu maju. Kot vidite, bo letošnje leto precej natrpano z nepastoralnim delom. Treba je pač združiti oboje, po pravilu eno izvršiti, a drugega ne opustiti.

Otroci pomagajo pri izdelovanju opeke za misijonska poslopja v Kantéju.

Gotovo se boste vprašali, od kod nam bodo prišla sredstva za vse te gradnje. Stroške bolnice bo v glavnem krila Caritas, saj je njen predračun za 400.000 dolarjev. Če dobimo od organizacije Caritas tri četrtine, ostane še vedno velika vsota, s katero računamo na posamezne darovalce. Za gradnjo cerkve pa nimamo drugih virov kot pomoč posameznikov, ki bodo prisluhnili in velikodušno odgovorili naši prošnji za pomoč. In tako se obračam na vse vas in prosim za vaše sodelovanje za uresničitev obeh načrtov. Našo hvaležnost za vaše darove bo spremljala naša molitev za vas in vaše družine.

PA ŠE RAZNE ZANIMIVOSTI OD TAM

Minuli teden, ko so imeli šolarji deset dni počitnic za drugo trimesečje, so opravili naši katehumeni duhovne vaje v sosednji župniji Mango. Letos je v župniji 35 gimnazijcev, ki bodo krščeni na velikonočno vigilijo, in nekaj manj odraslih. Krstne in vse velikonočne obrede bomo opravili v šestih naseljih naše župnije, vsak misijonar v svojem področju, kar je tudi za oddaljene vasi velikega pastoralnega pomena. Obenem pa praznične slovesnosti pomagajo k osamosveščanju malih in mladih krščanskih občestev po naseljih.

Na belo nedeljo bo mašniško posvečenje fr. Francisa, ki je bil kot študent dve leti v Kantéju ter vodil našo župnijsko organizacijo za napredek poljedelstva. Nato je odšel v Abidjan v Slonokoščeno obalo v tamošnje bogoslovje. Doma je iz Pariza in je član iste frančiškanske provincije. Naš škof Hanrion je vesel njegove vrnitve v škofijo, saj se je v teku enega samega leta število misijonarjev zmanjšalo za sedem – nekateri so se vrnilo zaradi zdravja, nekateri so se slabo počutili v novih političnih razmerah, eden pa je bil celo izgnan. Novomašno posvečenje bo v Bombouaki, kajti v Kantéju bomo imeli 1. julija tudi novomašnika iz našega plemena Lamba v osebi Assamela Aríte, ki študira v Ouidah v RP du Benin kot naš bogoslovec fr. Marjan Marinčič iz Ljubljane. To bo tretji domačin duhovnik dapangoške škofije.

Sestre za našo otroško bolnico so najavile svoj prihod po velikonočnih praznikih. Najprej bodo odšle v Dapango na trimesečno prakso, da se seznanijo z afriškimi boleznimi in predvsem boleznimi otrok, nato pa bodo odšle v naselje Osacre, kjer se bodo posvetile učenju jezika Lamba, a obenem zdravile po bližnjih naseljih. To mi bo prikrajšalo marsikatero vožnjo v oddaljene bolnice, a zmanjšano bo predvsem trpljenje domačinov. Pričakujem pa, da bo navzočnost sester pripomogla tudi k evoluciji mišljenja domačinov, kar je večkrat pomembnejše kot pa obvezovanje ran.

Naj vam povem primer našega učitelja Matjaža iz Osacreja. Zgodilo se je v začetku marca letos. Prišel me je klicat ponoči, da je njegova žena na porodu, a da babice pravijo, da porod ne bo lahek. Sam pa tudi ve, da njen čas še ni prišel, manjkata še dva meseca. Proti jutru sem se odpravil na pot, prej pa sem hotel opozoriti katehista naselja, da ne računa name za nedeljsko bogoslužje. Ko smo iskali katehista, je učitelj pritekel ves vesel, da je žena že porodila krepkega fantiča. Ah! Hvala Bogu! Možak se je vstel za dva meseca, babičine napovedi pa se tudi niso uresničile. In vendar, kaj je sledilo? Učitelj je iz Nadobe in pripada k plemenu Tamberma, zato se pač mora pokoravati njihovim obredom, pa tudi če se nahaja 60 km vstran. Pri njih ob rojstvu otroka materi zavežejo oči, ne pije ničesar, ne jé prav tako, vse dotlej dokler eden izmed stricov otrokovega očeta ne pride in ne predstavi materi novorojenčka. Učitelj je takoj vzel kolo in se podal na pot. Vrnil se je proti jutru naslednji dan. Proti večeru sem šel pogledat porodnico. Ležala je na zemlji z zavezanimi očmi, otroka pa je babica držala v temnem kotu. Lahko si mislite, koliko je trpela mati v tej hudi vročini. Po omenjenih obredih je mati bila kot brez pameti in to samo zaradi prevelikega fizičnega, a tudi duševnega napora. Prepričani so namreč, da brez teh obredov izgubita življenje mati in otrok. Kdor more, naj razume!

D. Kokalji piše o Botswani

Že dolgo sem želel obiskati Botswano, deželo, ki se razprostira južno od Zambije in je v mnogočem precej različna od nje. Na poti v domovino sem se zato najprej ustavil pri uršulinkah v velikem naselju Serowe v Botswani. Med redovnicami je tudi Sr. Zora Škerlj, ki je bila prej v Lusaki, zdaj pa apostolsko deluje kot socialna delavka v Serowe.

Po dve in pol urni vožnji z letalom (iz Lusake) sem pristal v mestu Francistown. Tam sem stopil na vlak (Botswana ima samo eno železniško progo) in po tri in pol urah prijetne vožnje prispel do kraja, kjer so me čakale uršulinke, ki so me odpeljale v 40 km oddaljene Serowe. Ceste so zelo slabe, posebno sedaj, ob koncu deževne dobe.

BOTSWANA

je nekoliko večja kot Francija ali štirikrat večja kot Anglija. Ima pa le 700.000 prebivalcev. Velike površine zavzema puščava Kalahari na zahodu in močvirja na severu. Država je neodvisna od 1966. leta. Njeno glavno mesto GABERONE so zgradili šele v letih neodvisnosti.

Škoda, da so ceste tako slabe, da je težko priti do oddaljenih plemen in naravnih „narodnih parkov“, kjer živijo vse vrste afriških živali.

PRVOTNI PREBIVALCI

so živeli na področju Botswane vsaj pred pol milijona let. Najstarejše znano pleme pa je pleme Bušmanov, ki zdaj šteje le še okrog 26.000 ljudi. Večina se je pomešala z drugimi afriškimi plemeni, le okrog 4.000 Bušmanov še živi sredi puščave Kalahari, kjer se hranijo z zelišči in lovijo divjačino z loki in strupenimi strelicami.

Družijo se v manjše skupine, v katerih ni privatne lastnine in kjer si delijo plen po pravilih, ki prehajajo iz roda v rod.

V suhi dobi, ko ne morejo priti do vode, se hranijo s sočnimi koreninami, ki jim nadomestijo tekočo vodo.

Nekdanji rodovi so zapustili na skalah preproste risbe ljudi in živali, Bušmani tega stoletja pa nimajo več smisla za tovrstno umetnost. Poznajo pa preproste glasbene instrumente in so mojstri v pripovedovanju zgodb.

VELIKE VASI

so značilnost Botswane. Serowe je ena od takih tipičnih vasi (40.000 prebivalcev). Verjetno nikjer v Afriki ni tako velikih vasi kot v Botswani. Vendar ti ljudje ne živijo le v vasi. Od novembra do junija (deževna doba in trije meseci po njej) obdelujejo polja, ki so po več deset km oddaljena od vasi, zato stanujejo vse te mesece kar na poljih. Nekateri pa živijo na pašnikih, ki so še bolj oddaljeni od vasi (tudi do 100 km). Na pašnikih se zadržujejo posebno možje in fantje ter pastirji (med njimi je precej Bušmanov). Ko se junija vrnejo s polj v velike vasi, se posvetijo obnovi hiš in dvorišč. To je čas raznih tradicionalnih obredov, praznikov in porok.

Ker je veliko fantov na pašnikih, imajo botswanske osnovne šole več deklic kot dečkov.

Zanimivo je, da ima glavno mesto manj prebivalcev kot nekatere velike vasi.

V RAZVOJU

Pred štirimi leti je Botswana imela 11 bolnic, eno umobolnico s kvalificiranim psihiatrom, 22 klinik in 10 zdravstvenih centrov. V vseh teh ustanovah so imeli 1800 postelj (3 postelje na 1000 prebivalcev). Za bolnike je skrbelo 370 medicinskih sester. Dentista pa sta bila le dva.

Najbolj razširjena bolezen je tuberkuloza in pa vse vrste kožnih bolezni.

Dežela je znana po živinoreji. Našteli so skoraj 2 milijona krav, zato je razumljivo, da Botswana izvažajo meso v sosednje države.

Glavno prirodno bogastvo so rudnine. Vedno več dragocenih rudnin odkrivajo: baker, nikelj, premog itd. Našli so tudi drugo največje diamantno polje na svetu.

PRVI MISIJONARJI

so prišli v deželo l. 1813. Bili so iz londonske misijonske družbe (protestanti), kateri je pripadal tudi slavni misijonar in raziskovalec dr. Livingston. Še sedaj je ta protestantska skupnost najbolj razširjena. Plemenski poglavar področja Serowe je 1875. leta postal kristjan in razglasil krščanstvo londonske misijonske družbe za obvezno vero vseh članov plemena. Prepovedal je poganške obrede.

Katoliška Cerkev še nima dolgotrajne tradicije. Katoličani so združeni v le eni škofiji in imajo samo 25 duhovnikov, med katerimi so

Mesto Serowe v Botswani.

trije domačini. Vsi misijonarji so Irci iz reda pasijonistov. Redovnic je 61, redovniška brata pa le dva.

Katoličanov je 20.500. Vernike v puščavi Kalahari (427 katoličanov) obiskuje misijonar, ki preživi med njimi dva tedna na mesec.

SESTRA ZORA ŠKERLJ O.S.U.

je pred enim letom z uršulinkami, ki so bile v Lusaki, odpotovala v Botswana na novo misijonsko polje. Sedem uršulink je začelo z delom v Serowe. Tri so Amerikanke, tri Angležinje, Sr. Zora pa je iz Vipavske doline.

Redovnice poučujejo v državnem učiteljišču, v gospodinjski šoli in v osnovni šoli.

Gospodinjska šola, ki jo vodijo, traja tri leta. Dekleta, ki končajo prvo leto, že gredo poučevat žene v bolj naprednem gospodinjstvu.

Sr. Zora se posvečuje socialnemu delu predvsem z mladino v klubih, obiskuje domove in organizira tečaje za nepismene. Že precej dobro obvlada domači jezik, ki je popolnoma različen od jezika nyanja, ki ga je uporabljala pri delu v Lusaki.

Zahodno od Serowe se začenja puščava. Nепреvozne ceste ne dopuščajo obiska v notranjost dežele. Zato ostajam nekaj dni na vasi sredi 40.000 ljudi. Sem v prijetni oazi – v mednarodni skupnosti redovnic, junaških apostolov hitro se razvijajoče Botswane.

S. ZORA POROČA ZANIMIVE REČI

ZANIMIVA IMENA

Ko sem bila v Zambiji, sem se čudila, da imajo krščanska imena ne samo kristjani, ampak tudi mnogi, ki niso krščeni. V Botswani pa občudujem originalnost domačih imen, ki so mnogo bolj razširjena kot krščanska. Naj navedem nekaj primerov takšnih imen, ki odkrivajo značilnosti otrokovega rojstva ali pa vloge, ki naj bi jo imel v življenju.

Družina, v kateri se je rodil sedmi deček, ni pa imela nobene deklice, je imenovala dečka *Preveč Fantov - Basimanebotlhe*.

Ko so se v drugi družini rodile deklice, so zadnje klicali *Spet Deklica - Mosetsanagape*.

Povečevalec - Moketse, je prvorojenec, ki naj poskrbi, da bo družina obogatela še z novimi bratci in sestricami.

Nezakonski materi je umrl otrok. Ko je dobila drugega, mu je rekla *Nadomestilo*.

Motsoni - Lcvec, je deček, ki je zagledal luč sveta, medtem ko je bil oče na lovu.

Kehope - Nikjer me ni je ime fanta, katerega oče je v vasi nepoznan.

Še nekaj drugih značilnih imen. *Botselo - Življenje*, *Neo - Dar*, *Hoitsemodimo - Poznam Boga*, *Kasepula - Ni dežja*.

MED VERSKIMI LOČINAMI

V gospodinjski šoli, kjer poučujem verouk, se seveda zanimam za versko življenje deklet. Med 22 dekleti enega razreda imamo zastopnice sedmih ločin in katoliške vere.

Dekleta so razporejena takole: Katoliška cerkev 4, Zedinjena cerkev Botswane 4, Apostolska cerkev 3, Cerkev (domačina) Irasta 3, Cerkev popolnega Evangelija 2, Cerkev sv. Davida 2, Sveta cerkev 2, Zionistična cerkev 2.

Kadar si slabe volje, ne odgovarjaj na pisma. (Kitajski pregovor.)

PO MISIJSKEM SVETU

Afriška avtentičnost je že nekaj let v vseh časopisih, ki poročajo o Afriki, in posebej v katoliških časopisih na dnevnem redu. Pobudo za to je dal zlasti spor med Cerkvijo in državo v Zaire ali konkretno med predsednikom Mobutujem in kardinalom Malulo. Kamerunski jezuit je problem vzel v roke čisto na znanstveni način. Ugotovil je, da je beseda avtentičnost zamenjala nekdanjo besedo „negritude“, ki je nastala med črnskimi študenti v Evropi. Čisto zgodovinsko je dognal, da je Cerkve zlasti v Zaire iskala afriško avtentičnost še pred civilno oblastjo. Ravno tam je mlada Cerkve dobivala vedno bolj afriški izraz. In očitek, da kardinal Malula zavira proces v afriško pristnost, je po mnenju p. Mvenga popolnoma neosnovan. Prizna pa, da je zaradi tega ne le v Zaire, ampak v vseh misijskih deželah napetost, ki pa jo Cerkve mora uporabiti pozitivno in jo premagati.

V **Zambiji** je katoličanov skoraj milijon, kar pomeni imalo manj kot 20 odstotkov vsega prebivalstva. Cerkvenih pokrajin je devet: dve nadškofiji, šest škofij in ena apostolska prefektura. Le tri škofije so v vodstvu Evropejcev. Čeprav seveda mora tudi zambijska mlada Cerkve ohranjati vesoljni značaj, skuša vedno bolj postajati zambijska. Med državo in Cerkvijo so odnosi razmeroma dobri. Negativno v Zambiji pa je to, da število katoličanov razmeroma hitro raste, ne

pa število duhovnikov. Nasprotno z Ugando in Nigerijo je v Zambiji vprašanje duhovniških poklicev zelo težko.

Preveč poklicev ima semenišče za zastarele poklice sv. Pavla v Sydney-u (Avstralija). Priglašenci prihajajo iz Avstralije, Nove Zelandije, Papuazije, Nove Gvineje. Priglašenci so med starostjo od 25 do 63 leta. Prihajajo pa iz različnih poklicev. Da prihodnje leto ne bi bilo potrebno odklanjati resnih kandidatov, so začeli semenišče povečavati.

V **Laosu** tudi budisti obžaljujejo izgon misijonarjev, posredujejo zanje in odhajajočim izražajo željo in upanje, da se vrnejo. Lani so organizirali celo slavje odhajajočim misijonarjem. Tako komunisti družijo kristjane in budiste. Domačim duhovnikom, ki so ostali na postojankah, je delo skorajda popolnoma onemogočeno.

V **Indoneziji** so izdali zajetno zgodovino Cerkve na tem področju. Kardinal Darmono je sprejel knjigo kot važen dokument lokalne cerkve. Delo je izšlo v štirih zvezkih na 2.800 straneh; izdali so jo misijonarji Božje Besede. Zanimivo je brati ugotovitev, da se je krščanstvo v Indoneziji pričelo že v sedmem stoletju in sicer na otoku Sumatra. Iz tega časa tudi datira najstarejša cerkev, posvečena Materi božji.

V Abesiniji je le 150.000 katoličanov. Razdeljeni so na osem škofij, v katerih dela nekaj čez 150 domačih škofijskih duhovnikov in 90 redovnic. Pomagajo pa jim tudi tuji misijonarji: škofijska duhovnika sta le dva, pač pa je 170 redovnikov. Da bo domača duhovščina številčno naraščala, priča dejstvo, da je malih semeniščnikov čez 130, aspirantov 440 in bogoslovcev v velikih semeniščih blizu 60. Poleg tega je okrog 100 redovnih kandidatov.

Nadškof P. M. Ngo Dinh Thuc, izgnani brat nekdanjega vietnamskega predsednika Ngo Din Diema, je bil izobčen. Na svojo roko je posvetil v duhovnike in škofo pet mož, ki naj bi sestavljali novo versko skupino „karmeličanov svetega obličja“. To novo redovno družbo ustanavlja isti nadškof, ki je star 78 let in to na podlagi tako imenovanih Marijinih prikazovanj v Palmaru (Španija). Španski škofje pa so češčenje na podlagi teh „prikazovanj“ prepovedali.

Začenja Kitajska novo dobo? Kitajci so bili znani po svojih zdravih, številnih družinah. Prav to daje moč in napoveduje bodočnost kitajskemu narodu. Komunistična vlada pa je prav zadnji čas zadala morda največji udarec kitajskemu narodu. Omejila je število otrok. Nobena družina ne sme imeti več kot dva otroka. S tem bodo prizadete posebno žene in matere, ki ljubijo otroke in jih smatrajo za resničen „bлагoslov“. Žena, ki bi imela več kot dva otroka, lahko zgubi službo ali vsaj ni deležna dobrin, ki so dane za prva dva otroka. Poleg tega pa v vseh tovarnah ali kjerkoli so žene v službi zastonj delijo protispočetna sredstva. Če pomislimo, da so ravno Kitajci v Bukarešti na svetovni konferenci očitali Amerikancem, da širijo v tretjem svetu protispočetno propagando, namesto da bi se borili

za pravičnost in pomoč zaostalim narodom, potem na veliko prakticirajo dvojno moralo: na javnih konferencah enc, doma drugo.

Misijonarji Comboni, ki jih je leta 1867 ustanovil Daniel Comboni, so leta 1923 iz ene redovne družbe napravili dve: za italijansko in nemško govoreče. Zdaj pa spet delajo na to, da se zedinijo. Končno bo to doseženo leta 1979. Delo te družbe je predvsem v Centralni Afriki, pa tudi v 15 drugih afriških državah. Svoje postojanke imajo tudi v Braziliji, Peruju, Ekvadorju in Boliviji.

Ironija nerazvitih dežel je v tem, da ogromno število težko vzgojenih in izšolanih izobražencev zapušča svojo rodno domovino in gredo v razvite dežele, največ v Združene države in v Evropo. Odidejo najboljši, ne povprečni, zato tudi v tujini morejo uspeti. Toda premalo pomislije, da so s tem osiromašili svojo domovino. To so milijardne izgube za nerazvite narode.

Libijski predsednik Ghadhafi se čuti poklicanega, da vodi arabsko in muslimansko „sveto vojsko“. Nekatere muslimanske države ga imenujejo „bolnega politika“. On pa razpreza preko svojih fanatičnih muslimanskih privržencev mreže po muslimanskem svetu s pomočjo „bratovščin“, podtalnih organizacij, organiziranjem vstaj in ščevanjem. Čeprav ga skušajo mnoge muslimanske države nekako izolirati, je nedvomno, da utegne fanatični predsednik Libije napraviti še veliko zla.

Po 1300 letih prva krščanska cerkev v Arabiji. Pravoslavni antiohijski patriarh Elias IV. je v razgovoru s saudskim kraljem Chalidom dosegel, da bodo za tehnike in delavce v provinci Al Hasa ustanovili krščansko občino. Al Hasa je eden največjih centrov petroleja.

Proti barvni televiziji je nastopil egipčanski list „Al Ahram“. Dokazi so oprijemljivi. Povprečna družina more letno zaslužiti manj kot pa bi stal en televizijski aparat. Torej bi mogli barvno televizijo nabaviti le nekateri bogati ljudje. List predlaga, naj raje država omogoči, da bo črna-bela televizija razširjena tudi med revnejšimi.

Saudska Arabija je prepovedala uporabo in uvažanje protispočetnih sredstev. Uvažanje sredstev je kaznivo dejanje do šest mesecev zapora. Odlok je bil izdan na podlagi sklepa vsemuslimanske zveze, češ da v muslimanskem svetu propagirajo protispočetna sredstva „sovražniki islama“.

Angola je postala komunistična trdnjava v Afriki. Nedvomno dogodek, ki ima lahko usodne posledice za sosednje države. Seveda s tem še ni vse končano. Notranji nemiri se bodo nadaljevali, ker ostali dve stranki, ki sta se borili za oblast, ne bosta odložili orožja. Terena za gverilsko vojsko je pa dovolj. Za nas je najbolj pereče vprašanje, kako bo s katoliško Cerkvijo. Mlada angolska Cerkev je številčno že močna, saj šteje dva milijona in pol vernikov; to pomeni: 40 odstotkov prebivalstva je katoličanov. Pred zmago komunistov ali bolje lansko leto je bilo v Angoli še 555 duhovnikov, 173 bratov, 734 sester in 10 tisoč katehistov. Vsi ti misijonarji so delali v dvanajstih škofijah. In do konca lanskega leta so delali pogumno. Potem pa se je s prihodom komunistične oblasti umaknilo iz Angole nad polovico misijonarjev. Veči-Duha. Ko je prav zadnji čas Rim prosil, da se vrnejo, ker stoji na stališču, da tudi pod komunističnimi režimi – naj bo še tako težko – duhovniki in misijonarji morajo ostati, je družba sporočila, da je vse te misijonske moči

že razposlala v druge kraje, večinoma na vsaj misijonskim področjem podobne dežele, naprimer v Brazilijo. Zdaj je padla teža dela na preostale misijonarje, posebno na domačine, ki pa so bili dozdlaj v manjšini. Odgovornost laikov bo vsekakor v tej težki preizkušnji velikega pomena.

Japonci v Braziliji. Vedno več jih je. Zlasti se naseljujejo v okolici mesta Sao Paulo. V kmečkem predelu okoli tega znanega mesta imajo kar 33 odstotkov poljedelstva v svojih rokah. Posegajo pa tudi sicer v javno življenje. Saj jih je v tej veliki koloniji že čez pol milijona. V vsej Braziliji pa jih je 700.000. Z naseljenci so prišli tudi katoličani in za njimi japonski duhovniki. Delujejo pa tudi evropski duhovniki med njimi. Danes imajo 33 cerkva in kapel in že polovica japonskih priseljencev je katoličanov.

Cerkev ima po zadnji statistiki 700 milijonov vernikov, 202.627 dušnopastirskih središč, 413.627 duhovnikov (265.279 škofijskih in 148.348 redovnih). V Evropi še vedno živi 38 odstotkov vseh katoličanov. A kar je znamenje nepravšne razporejenosti, je dejstvo, da zanje dela 60 odstotkov vseh duhovnikov. Kar je popolnoma novo, je podatek, da 115 dušnopastirskih središč vodijo redovnice in 279 laiki. In morda še ta zanimivost, da se vprašanje poklicev v Evropi in Ameriki še ni premaknilo iz mrtve točke, dasi vstaja upanje na izboljšanje; zelo pa rastejo poklici v jugovzhodnem delu Azije.

Otok Comore je malo znan, leži med Mozambikom in Madagaskarjem. Med 300.000 prebivalci je 2.500 katoličanov. Njihovo dušnopastirsko skrb nosijo le trije misijonarji kapucini in štiri redovnice. In vendar je Cerkev tudi tu.

naši misijonarji pišejo

MADAGASKAR

S. AMANDA POTOČNIK iz Vangaindrana piše:

„Danes je petek, ko naša s. Marija ne dela v dispanzerju, zato sva šli skupaj z našim avtom obiskat naše bolnike, gobavce in reveže. Bolniki prihajajo v dispanzer od daleč, pa so zelo veseli sesterskega obiska na njih domovih. Posebno je dobro pogledati k oddaljenim gobavcem, kajti ti navadno zdravila le neredno jemljejo ali pa jih sploh ne uporabljajo, čeprav jim jih damo; tako seveda je vse zaman. Kamor sva šli s s. Marijo danes, sva bili prvič, a žal nisva dobili vseh doma.

Obiskala sem tudi mojo starko, katero že dolgo poučujem verouk, ki pa po vsem dolgem času zna samo šele „V imenu Očeta in Sina, itd“, se pravi, pokrižati se in izgovarjati zadevno besedilo. Ne bo se več mogla naučiti molitvic na pamet, a je polna Kristusovega duha in ljubezni do Boga in do bližnjega ter silno želi prejeti sveti krst.

Tu v Vangaindrano smo zdaj že drugi teden brez duhovnika. Holandski misijonar, ki je nadomestoval gospoda Puhana (na dopustu), je s škofovim odobrenjem vstopil v neko duhovno družbo v Tamatavo, a naš gospod Pepi Gider je moral drugam. Gospod Janko Kosmač izgleda sedaj bolj zdrav; še vedno je v Ankarani, pa v Vangaindrano le redkokdaj pri-

de. G. Janko Slabe je pa že pokrtil cerkev.

Tako sem Vam nadrobila nekaj novic in Vas lepo pozdravljam!“

Naslednje pismo nam pa o misijonarki tle pove:

„Zdaj sem za teden dni na oddihu v Ranomeni, kjer izkoristim čas, da odgovorim na pisma, kar mi v Vangaindrano skoraj ni mogoče, pa tudi da se malo bolj pogovorim z Bogom in zraven malo počijem.

Tu v Ranomeni so zdaj sestre že leto dni, in sicer tri Malgašinje. Lepo delajo skupaj z našimi gospodi in si medsebojno pomagajo. Dežela je tu zelo hribovita in pogosto je treba prebresti večjo reko, zato so obiskovanja naselij po deželi naokrog zelo nevarna.

Naša sestra Marija ima zdaj zelo veliko bolnikov, tako da mi večkrat pride za kosilo šele ob 15. Na pomlad bo šla na dopust v domovino, približno tedaj tudi Janko Slabe, potem pa še sestra Marjeta Mrhar. Janko Slabe je za božič prvič maševal v svoji novi matangški cerkvi. Posvetili jo bodo pa na pomlad, kajpada še pred odhodom graditelja na dopust.

Gospod Janez Puhana se je srečno vrnil s počitnic. Zdaj bo nekaj časa sam v Vangaindrano, kajti gospod Gider, ki je bil preje tu z njim, je že pred letom dni odšel v Vondrozo, na misijon g. Buha, ki je šel po

osmih letih na počitnice; tam zdaj delata dva, gospod Kraner in g. Gider.“

Pa naj za zaključek poročil z Madagaskarja navedemo vsaj to in ono tudi iz pisma enega od treh laičnih pomočnikov, ki jih je poslal tja za tri leta naš Misijonski zavod v Argentini. Abiturient TONE JEMEC je namreč pisal svojim domačim v Slovensko vas iz Ranomene dne 10. III. med drugim tudi tole o svojem in svojih tovarišev miganju:

„Odgovoril bom na vprašanja, ki ste mi jih stavili. Nosim se še kar pokoncu, čeprav malo sklonjen zaradi vročine in vlage, pa to se prenese.

Z učenjem malgaščine gre počasi, ker se ne učimo veliko in je jezik zelo težak. S tistimi, ki znajo francosko, se že nekam pogovorimo, z drugimi pa kar z gestami ali nič.

Vprašujete, če smo začeli kaj delati. Smo. Kmalu v začetku smo v Vangaindrano malo v red spravili stare misijonsko hišo, kamor so se potem naselili neki študentje. Tam sem tudi napravil lesena tla v kuhinji. Končal sem to delo v enem dnevu, ker sem imel veliko pomagačev. Pobalini so se tam okoli smukali in gledali, kako delava s Fredijem, počasi so pa začeli tudi oni pomagati, tako da so nama prinašali in podajali deske.

Ko smo tu končali, smo se podali v Ranomeno, 40 km od Vangaindrana. Tu imam celo mizarско delavnico, v kateri kar pošteno tišlarim. Zdaj imam v delu pet omar, ki so namenjene za misijon v Matangi, kjer je suhi Janko Slabe. Imam pet velikih strojev, le žal, da dveh važnih ne morem uporabljati, ker je tukajšnji tok preslaboten zanju. A si z manjšimi pomagam. Torej orodja za delo imam dovolj. Kar pa zadeva les, pa tudi ni težav, Da si napravim zalogo lesa, se

zaprosi dovoljenje za sekanje dreves v gozdu, ki ga je tu dosti. Poiščem delavce, ki so tega dela vajeni, ti drevesa posekajo in našagajo (vse na roko) nato pa s prevoznim sredstvom vse pripeljejo do moje delavnice. Prav te dni sem dosegel dovoljenje za dvajset dreves, ki jih že podirajo in žagajo. Les je pa tu krasen, na primer palosander, ki je eno najdražjih lesov na svetu in ga uporabljajo za pohištvo s fino izdelavo.

Prejšnji teden smo vsi trije hodili tri km daleč od misijona, kjer so kakavovi nasadi. Ogromno jih je, a so na žalost vsi zapuščeni in ne rodijo kot bi morali. Lani so nabrali komaj 15 kg kave, pravilni donos bi pa moral biti kake štiri tone. Zato smo začeli nasade čistiti. Hodili smo na to delo zgodaj zjutraj, kajti sonce zgodaj pokuka in začne žgati kot žerjavica, da smo mogli le v prvih urah kaj delati, nato pa se umakniti. Po nekaj dneh smo to delo odložili na še kasneje, ker je pritisnilo drugo, nujnejše, kot sem omenil, jaz v mizarnici, dočim je Fredi začel zidati mali zid okrog misijona, pri čemer Glinšek Janko pridno pomaga, kadar nima kakega svojega tehničnega dela.

Ker tukaj ni nobene zabave, se ob večerih kar malo dolgočasim. Ob nedeljah pa ura še posebno počasi teče, razen če gremo vsi skupaj kam na pot. Včasih sedemo vsak na svoj motor in se gremo kopat v morje ali pa se peljemo do kake reke loviti ribe. Ko sem pa bil dve nedelji nazaj sam na misijonu v Ranomeni, me je picilo in sem se odpeljal 40 km proti Vangaindranu pod vročim opoldanskim soncem. Motorček je kar pridno porival po hribečkih, dolinicah in luknjah. Kar naenkrat: pssss-ss-s, pogledam nazaj, prebodel sem kolo. „Flikati“ sem moral. K sreči sem imel vse priprave seboj. Šel sem do neke luže na

cesti in poiskal luknjico. Začel sem flikati, pa se ulije dež... Še tega se je manjkalo. Za silo sem dokončal in nadaljeval pot. Dež je kmalu ponehal. Na potu me ustavi malgaški fant in začne z menoj kramljati v svoji malgaški francoščini. Sam je, ker so mu pomrli vsi predniki in svojci. Ima na stotine hektarjev zemlje, ki jo obdeluje. Lahko bi bil bogat, pa vse sproti zapravi. Fant se je čudil, kako, da smo prišli na Madagaskar iz tako bogate dežele. Proglasil se je za mojega brata. Povabil me je, naj ga obiščem v njegovi vasi, kar mu bo v veliko čast... Rekel sem mu, da moroda drugič, kajti tedaj se mi je mudilo naprej. Fant se je prijazno poslovil, jaz pa sem odfrčal dalje, a ko sem prišel čez reko s splavom in naredil nekaj km, zaslišim vdругič prijazni pssss-ss-s. Kaj sem hotel, znova sem krpal kolo...

Posebna zanimivost Madagaskarja in tudi misijonskih postojank je ta, da najdeš lepe okraske po vseh kotičkih hiše. To so veliki pajki s svojimi krasnimi mrežami. Druga zanimivost je to, da so hiše polne življenja, pravi živalski vrt v malem. Ni sicer levov in tigrov ne slonov ali kaj podobnega, pač pa vse polno malih živalic, takih ki se plazijo, skačejo, letijo in ne letijo. Metulji vseh barv, kobilice, ose, čmrlji. Ko se zvečer uležem, poslušam celo simfonijo grilčkov, cviljenje različnih ptic, komarjevo brečanje in ropot na lesenem podstrešju, ko se podgane vsako noč preganjajo in tekajo z enega kota v drugega. In včasih je kaj zanimivo gledati, kako neke vrste martinčki, katerih je polno in so najrazličnejših barv, lovijo mušice in komarje po stenah in strehi. To mi je ob večerih prava zabava."

Tudi JANKO GLINŠEK se je oglašil, in sicer imamo na vpogled pismo

domačim in pismo vodstvu Misijonskega zavoda. Iz obeh pisem, ki sta pisani v prvih dneh meseca aprila, podamo tele vesti misijonskim prijateljem:

„Prejšnji teden sem pobral šila in kopita ter zapustil mirno mestece Ranomeno in se napotil v Vangaindrano, kjer imam namen ostati dalj časa, kajti nameravam postaviti avtomobilsko mehanično delavnico, kjer bi popravljaj ta vozila, ki jih mora imeti vsaka misijonska postaja, sicer je delo nemogoče. Vangaindrano je središče našega misijona, zato je najbolje, da se tam napravi kaj takega.

Doslej sem se udeještoval pred vsem kot šofer. Vožnjo Ranomena-Vangaindrano sem napravil najmanj že dvajsetkrat. Vozim kake študente na sestanke v Vangaindrano, ali pa sestre.

Zadnjo nedeljo, 4 aprila, sem peljal s. Marijo Pavlišič v katehistinje v vas Betoafo. Imele so namen z ljudmi opraviti nedeljsko službo božje besede, kajti tam ni misijonarja za pravo mašo. Vas je zelo revna in v njej je več pohablencev. Tu sem videl tudi kakih petdeset let starega moža, ki je bil sicer videti povse mzdrazav, a je imel nogo od kolena navzdol tako debelo, kakor da bi bila slonova. Vprašal sem s. Marijo, kakšna bolezen bi bila to. Pojasnila mi je, da se ji pravi „elefantitis“ in da jo povzroči pik nekega posebnega komarja. Videl sem tudi več paralitičnih, ki so si pomagali naprej s palicami. Največ je pa na Madagaskarju gobavcev. Samo v Ranomeni z nekako 20.000 prebivalci jih je okrog 200. Raznim boleznim je vzrcek podhranjenost in pa pomanjkanje higijene.

V Vangaindrano je kinodvorana, kjer kažejo dvakrat v tednu filme. Dvorana je vedno polna. A ti filmi

Triperesna deteljica na Madagaskarju: Z leve na desno Janko Glinšek, Tone Jemec, poslavljaajoči se Ivan Selak z misijonarjem Gajškom CM in Fredi Žitnik.

kvarijo moralo Malgašev. Janez Puhani pravi, da se je Vangaindrano v zadnjih letih, odkar obstoji ta kinodvorana, zelo poslabšal.

Lepo je videti, kako so tu nekateri katoličani dobri. Doslej še nisem bil pri maši, pri kateri bi moral duhovnik sam brati berila, tudi v delavnikih ne. Vedno se dobi ka klaik, ki opravi to branje. Tudi ministrantov nikoli ne manjka, e med tednom jih je kakih 15 pred oltarjem. Petje med mašo je pa naravnost užitek poslušati.

Nekaj mesecev po veliki noči prideteta v Vangaindrano Peter Opeka in Rado Sušnik, ki bosta tu prevzela vse delo. Janez Puhani, sedanji župnik, odide na no vmisijon kakih 100 km južno od Vangaindrana. Petra čaka težak položaj. Ko je letos prišel v Vangaindrano, so se ga ljudje zelo

razveselili, kajti v njem gledajo gradbenika, ki da številnim zaposlitev in s tem zaslužek... Več moških je pred Petrovim prihodom celo zjutraj v delavnikih hodilo k maši, da bi se prikupili... Trdo bo za Petra, ko bo moral Malgašem povedati, da ne misli več zidati. Janez Puhani bo ostal dalje časa njemu ob strani v prvih začetkih, da ga počasi uvede. Kajti po Petrovem odhodu z Madagaskarja se je v nekaj letih veliko spremenilo.“

JUŽNA AMERIKA

V Paragvayu deluje med čulupi Indijanci slovenska mariborska sestra FRANČIŠKA FLAJŠMAN, ki nam je pisala 23. decembra lanskega leta. O življenju tamkaj nam poroča tele zanimivosti:

„Pred nekaj meseci nas je obiskal

Indijančki Čulupi z misijona s. Flajšman; zgoraj čakajo pred dispanzerjem.

predsednik naše države general Strossner. Obdaroval je naše Indijance, pa tudi meni je poklonil nekaj zdravil ter cepiva proti ošpicam, škrlatiniki in tetanusu. Vesela sem, da imajo Indijanci že več zaupanja v naša zdravila kot pa v čarovnike. Prihajajo v velikem številu na zdravljenje, pa tudi na cepljenje so poslali svoje otroke.

S prvim novembrom smo končali šolsko leto. Kot povsod so tudi naši otroci veseli počitnic. Veliko zabave najdemo v obširnem gozdu, pa tudi pri kopanju v reki. Naša reka je zelo bogata v ribah. Med njimi pa so nekatere tudi strupene, imenujejo se „raya“. Podobna je drugim ribam, le rep ima obliko dolgega, ošiljenega trna. In v tem repu ima strup. Z repom ubode ribiče v vodi ali tudi kopalce, Mesto, kjer ubode, zateče in se gnoji 3 mesece. Tako rano zdravimo z sulfamidom. Tudi razni mrčesi, ki se tu imenujejo npr. bičuka, škorpion ali cienpie, povzročajo pike, ki se gnoje.

Večkrat nas preseneti močni severni veter, ki je jako močan in dviga v vrtincu prah in zemljo, da smo črni kot zamorci. Obišče nas po večkrat na leto ter se drži po več dni, včasih kar teden dni skupaj. To je pokora zase.

Naši Indijanci se bavijo večinoma z ribolovom in divjačino. Nekateri gojijo tudi ovce ter iz volne izdelujejo prav lepe preproge, pasove in torbice. Starejši Indijanci se še vedno oblačijo v „čiripa“, to je cunjja, ki se ovije okrog ledij. Ta cunjja pa je večkrat tako umazana, da se ne vidi, kakšne barve je bila. Mladi so pa že bolj napredni in se oblačijo v hlače in srajce.

Pred kratkim je umrl eden najstarejših Indijancev, star 101 leto. Ta stari Indijanec je kot mlad fant potnikom, ki so potovali v bližini indi-

janskega naselja, sekal glave in jih obešal na kole. Tako so ravnali tudi drugi. A ko so pred 45 leti prišli naši misijonarji, ljudje niso več pobijali popotnikov. Vendar je ta stari Indijanec ostal do zadnjega pogan. A tri dni pred smrtjo je tudi on zaželel krst. Prejel ga je, nato pa mirno in lepo umrl. Njegove zadnje besede so bile: Kako dober, kako dober je Bog.

Sedaj smo začeli graditi vodnjak v vasi tega moža. Ker sami nimajo denarja za gradnjo, so presili mene za pomoč. Veliko mi bodo pomagali sodelavci gospoda Welbanga v Združenih državah, v okviru MZA. Vodnjak bomo naredili globok, da bo voda v poletni vročini hladna, ker ti ljudje ne poznajo hladilnikov. Vsi se že naprej vesele te pridobitve. Naj dobri Bog stotero povrne vsem, ki bodo s svojimi darovi tem revežem pripomogli do dobre, hladne vode.“

JAPONSKA

Iz Osake piše oktobra lanskega leta usmiljenka s. JOŽEFA ZUPANČIČ:

„Iskreno se Vam zahvaljujem za pesem, ki jo je kot posmrtnico napisal o. Kos S.J. v spomin na umrlo misijonarko s. Benjamino Kardinar. Fotografirala sem njen grob in bom sliko s pesmijo vred poslala njenim domačim, s katerimi si stalno dopisujem. Na sliki je še prvotni lesen križ, a zdaj je na njegovem mestu postavljen lep kamniti križ nad grobom.

Škoda, da me o. Kos, ki je bil tako blizu mene, ni obiskal. Vesela bom, če me boste Vi res obiskali, samo bojim se, da ne bom znala več slovenščine govoriti, saj je nič ne uporabljam, razen v pismih.

Jaz sem bila letos v Nagasakiju na svetoletnem romanju in sem obiskala kraje, kjer je uničevala atomska bomba, pa goro mučencev, tudi muzej atomskega razdejanja, park miru, itd.

Prvotni križ nad grobom s. Benjamine Kardinar, ki je lani umrla v Osaki na Japonskem.

Bila sem na potovanju osem dni, najprej v Fukuoki, kjer sem delovala, ko sem prišla na Japonsko l. 1938. 11 let, dokler nas ni vojna pregnala, ko je uničila naš misijon in smo bežale v Osako. Seveda smo v Fukuoki obiskovale nekdanje znance in tudi naš misijon, ki je pa povsem drugačnega izgleda, vse novo in spremenjeno.“

FORMOZA

Od misijonarke s. KALISTE LANGERHOLZ FMM imamo pismo tudi še iz oktobra lanskega leta. Med drugim potoži tole:

„Tukajšnja mladina se je vrgla v materialistično življenje; vsak išče le čim višje uspehe v študiju in v karieri. Kajpada univerze sprejemajo le najboljše, tako tudi v podjetjih dobe mesto le z najboljšimi dosežki; borba za življenjska sredstva, saj otok ni

velik... A v stikih z mladino se včasih le čuti, da ona pričakuje od nas misijonarjev nekaj, česar v svetu in v družbi ne najde. Zadnje nedeljo sem pred farno cerkvijo govorila z ljudmi, ki so prihajali k maši. Prišel je tudi mlad fant z dekletom in opazila sem, da sta nova, mi še neznanca. Pridružila sem se jima. Rekla sta, da bi rada kaj zvedela o katoliški Cerkvi. Povedla sem ju v cerkev in jima rekla, da lahko odideta, kakor hitro jima bo dovolj novega doživljanja. Pa sta ostala do konca. Fantova sestra študira klavir na Dunaju in je vneta katoličanka ter spodbuja brata, da se naj tudi on oklene naše vere; zato ga je zaročenka privedla v cerkev. Danes, to nedeljo, sta spet prišla k maši. Škoda, da sem bila zadržana s farani in nisem mogla z njima govoriti. Upam v bodoče.“

"KATOLIŠKI MISIJONI" so splošen misijonski mesečnik, glasilo papeških misijonskih družb, slovenskih misijonarjev, "Slovenske misijonske zveze". Izdaja ga "Baragovo misijonišče". Urejuje Franc Sodja C.M., soureja in upravlja Lenček Ladislav C.M. — Naslov uredništva in uprave: El Cabezuelo (ex Loubet) 4029, Remedios de Escalada, Provincia Buenos Aires. Tiska "Editorial Baraga S.R.L.", Pedernera 3253. S cerkvenim dovoljenjem

NAROČNINA ZA LETO 1976: V Argentini in sosednjih deželah: I. polletje 200 pesov, dosmrtna 5.000. Celoletna: V ZDA in Kanadi: 4 (8, 60) dolarjev; v Italiji: 2000 (4000, 30.000) Lir; v Avstriji 80 (150, 1.200) šilingov; v Franciji 16 (30, 250) NF; v Angliji 1 1/2 (3, 20) funtov; v Avstraliji 4 (8, 60) dolarjev.

PLAČUJE SE NA SLEDEČIH NASLOVIH:

Argentina: Baragovo misijonišče, El Cabezuelo (ex Loubet) 4029, Remedios de Escalada, prov. Buenos Aires. — Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.

ZDA.: Rev. Charles A. Wolbang CM, St. Joseph's College, P.O. Box 351, Princeton, New Jersey, 08540. — Mr. Rudi Knez, 17826 Brian Ave., Cleveland, O. 44119. — Mrs. John Tushar, Box 731, Gilbert, Minn. 55741. — Mrs. Ana Gaber 2215 So. Wood Street, Chicago, Ill. 60608 U.S.A.

Kanada: Župnija Marije Pomagaj: 611 Manning Ave, Toronto 4, Ont. Za Ontario (razen Port Arthurja) in za Quebec: Rev. Jože Časl CM, istotam. Za Montreal in okolico: Rev. Ivan Jan CM, 405 Marie Anne East, Montreal, P. Q.

Italija: Dr. Kazimir Humar, Corte San Ilario 7, Gorizia.

Tist: Oddajati na naslov: Marijina družba, Via Risorta 3

Francija: s. Cecilija Prebil, Rue du Bac 140, Paris VI.

Avstrija: B. Seelsorgeamt, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Anglija: Rehberger Gabrijela, 132, George Street, Bedford.

Avstralija: Slovenske sestre, 4 Cameron Court, KEW, Vic. 3101.

Kot smo pred začetkom tega leta razložili, smo mogli nastaviti naročnino za prejemanje našega lista v Argentini samo za prvo polletje (200 pesov), ker smo predvidevali izredno razvrednotenje argentinske valute. Imeli smo prav.

Pred začetkom druge polovice tega letnika smo tako primorani **naročnino za drugo polletje dvigniti na 400 pesov**, kot je to navedeno že v sprednjem delu te številke. Upamo in prosimo, da vsi naročniki to razumete in, kolikor mogoče, tako dvignjeno naročnino čimprej plačate.

Vse zaostale naročnine smo iz istega vzroka primorani zaračunati za vsako preteklo leto v višini 500 pesov. Vsi torej, ki še niste poravnali naročnine za leto 1975 ali nazaj, ste naprošeni, da plačate za vsako leto 500 pesov.

KATOLIŠKI MISIJONI

Indijka . . .

Registro de Prop. Int. No. 1150563
Director responsable, Lencek Ladista
Domicilio legal, Corhabambo 1467
Buenos Aires

Correo
Argentino
Suc. 37

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 3143

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 5612